

PERGOLA, PŘÍSTŘEŠEK

1. Úvod

Pojem „pergola“, podobně jako pojem „přístřešek“, je terminus technicus běžně užívaný nejen odbornou, ale též laickou veřejností. Bohužel v praxi často dochází k zaměňování obou pojmů, neboť zejména pojmem „pergola“ bývají nesprávně označovány právě přístřešky.

K objasnění rozdílu mezi pergolou a přístřeškem včetně jejich posuzování z hlediska stavebních předpisů slouží tato metodická pomůcka.

2. Definice pojmů „pergola“ a „přístřešek“

Stavební zákon¹ ani jeho prováděcí předpisy, pojem „pergola“ ani pojem „přístřešek“ nedefinují. Definici těchto pojmů lze však najít v odborné literatuře, např.:

- **Architektura** – naučný slovník autora doc. Ing. arch. Dr. Bohuslava Syrového (Státní nakladatelství technické literatury, Praha 1961) definuje pojem „pergola“ jako loubí lehké konstrukce; břevnoví na lehkých podporách, laťoví, sloupcích, porostlé popínavými rostlinami, které tvoří perforované zastřešení. Uplatňuje se právě zavěšeným rostlinstvem, jímž vytváří lehký strop a stěny. Pojem „přístřešek“ definuje jako konstrukci omezující prostor pouze shora, ne ze stran. Může stát zcela volně, častěji je přimknut ke stěně budovy.
- **Technický naučný slovník (SNTL – Nakladatelství technické literatury, Praha 1983)** definuje pojem „pergola“ jako loubí lehké konstrukce, porostlé popínavými rostlinami, které tvoří vzdušné zastropení. Pojem „přístřešek“ definuje jako stavební konstrukci chránící prostor pouze shora, ale neuzavírající ho plně ze stran. Může stát volně, častěji je přimknut ke stěně budovy.

Z výše uvedených definic je zřejmé, že pergola je lehká konstrukce (sloupy, trámy, popř. latě) obvykle porostlá popínavými rostlinami. Patří k okrasným prvkům zahradní architektury. Její název, odvozený z latinského pergula, pergere = krýti, naznačuje, že slouží především k vytvoření krytého místa nebo zákoutí. Pergola ve tvaru loubí může mít rovněž význam komunikační, kdy usměrňuje pohyb návštěvníka k místům, jejichž význam chtěl autor zahrady zdůraznit. Loubí také může vzájemně propojovat jiné, nezahradní objekty, např. dům s dětským hřištěm, bazénem nebo garáží. Pergoly mohou též vizuálně oddělovat jednotlivé části zahrady, čímž současně zvýrazní její výšku a hloubku. Pergola je **prvkem zahradní architektury**, a proto **nepodléhá posuzování podle stavebního zákona**.

Přístřešek je zastřešenou stavbou bez obvodových svislých konstrukcí (některých nebo všech) a je určen ke konkrétnímu účelu užívání. Ve smyslu ČSN 73 4055 – Výpočet obestavěného prostoru pozemních stavebních objektů - se jedná o objekt poloodkrytý, tj. samostatný pozemní stavební objekt, jehož stavební konstrukce nejen vytvářejí nosnou soustavu, ale i částečně jej ohraničují; objekt se pak svým charakterem blíží budově, neboť má zastřešení a popřípadě i některou ze stěnových konstrukcí. Přístřešek je **stavbou** ve smyslu stavebního zákona a **podléhá posuzování podle stavebního zákona**.

¹ Zákon č. 283/20021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Příklady pergol

Příklady přístřešků

3. Přístřešek – povolení, provádění a odstraňování, kolaudace (užívání)

Povolení přístřešku

Podle § 171 stavebního zákona každý záměr s výjimkou drobných staveb a změn využití území, u kterých tak stanoví tento zákon, vyžaduje povolení.

Taxativní výčet drobných staveb nevyžadujících povolení je uveden v příloze č. 1 ke stavebnímu zákonu. Takovou stavbou může být i přístřešek, pokud splňuje parametry drobné stavby, tj.

- je stavbou do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky s nejvýše jedním nadzemním podlažím, podsklepenou nejvýše do hloubky 3 m, na pozemku rodinného domu nebo stavby pro rodinnou rekreaci, která souvisí s bydlením nebo rodinnou rekreací, a nejde o stavbu pro podnikatelskou činnost, která je umístována v odstupové vzdálenosti od hranic pozemků nejméně 2 m a plocha části pozemku schopného vsakovat dešťové vody po jejím umístění bude nejméně 50 % z celkové plochy pozemku rodinného domu nebo stavby pro rodinnou rekreaci, [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 1.], nebo

- je stavbou do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky s nejvýše jedním nadzemním podlažím, podsklepenou nejvýše do hloubky 3 m, na pozemku, který je určen rozhodnutím o povolení záměru, územním plánem s prvky regulačního plánu nebo regulačním plánem pro způsob využití jako zahrádkářská osada, a nejde o stavbu pro bydlení, pro rodinnou rekreaci a pro podnikatelskou činnost, která je umístována v odstupové vzdálenosti od hranic pozemků nejméně 2 m a plocha části pozemku schopného vsakovat dešťové vody po jejím umístění bude nejméně 50 % z celkové plochy pozemku [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 3.], nebo
- je stavbou, včetně základové konstrukce, do 55 m² zastavěné plochy a do 4 m výšky na pozemku, který je určen rozhodnutím o povolení záměru, územním plánem s prvky regulačního plánu nebo regulačním plánem pro způsob využití jako plochy rekreace, která je umístována v odstupové vzdálenosti od hranic pozemků nejméně 2 m a plocha části pozemku schopného vsakovat dešťové vody po jejím umístění bude nejméně 50 % z celkové plochy pozemku [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 4.], nebo
- je dočasnou stavbou bez podsklepení nebo zařízení, která slouží ke kulturním, společenským nebo sportovním účelům, přenosná prodejní zařízení anebo stánky, jejichž umístění nepřesáhne 30 po sobě jdoucích dnů [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 6.], nebo
- je stavbou pro hospodaření v lesích či stavbou pro výkon práva myslivosti do 30 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky bez podsklepení [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 9.], nebo
- je přístřeškem o jednom nadzemním podlaží, který slouží veřejné dopravě, nebo jiný veřejně přístupný přístřešek do 40 m² zastavěné plochy a do 4 m výšky [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 14], nebo
- je zázemím lesní mateřské školy či výdejnou lesní mateřské školy o celkové zastavěné ploše všech staveb do 55 m², s výjimkou hygienického zařízení, bez podsklepení, s nejvýše jedním nadzemním podlažím [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 27.], nebo
- je přístřeškem o jednom nadzemním podlaží do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, nepodsklepený, neobsahuje obytné nebo pobytové místnosti nebo hygienická zařízení, a neslouží k ustájení nebo chovu zvířat a neslouží k výrobě nebo skladování hořlavých kapalin nebo hořlavých plynů, a je umístován v zastavěném území mimo veřejná prostranství [příloha č. 1 odst. 1 písm. a) bod 32.].

Ostatní přístřešky vyžadují povolení záměru. Povolení vydává obecní stavební úřad. Pokud přístřešek je související stavbou se stavbou vyhrazenou uvedenou v příloze č. 3 ke stavebnímu zákonu, je příslušným k jeho povolení Dopravní a energetický stavební úřad.

Provádění a odstraňování přístřešku

Přístřešek, který splňuje výše uvedené parametry drobné stavby nebo parametry jednoduché stavby uvedené v příloze č. 2 ke stavebnímu zákonu, tj.

- je stavbou pro zemědělství do 60 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky o jednom nadzemním podlaží, nepodsklepené, pokud nejde o stavby pro hospodářská zvířata anebo stavby, které mají sloužit pro skladování a zpracování hořlavých látek jako sušičky, sklady hořlavých kapalin, sklady chemických hnojiv a jiné [příloha č. 2 odst. 1 písm. f)], nebo
- je stavbou pro hospodářská zvířata do 60 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, podsklepený nejvýše do hloubky 3 m [příloha č. 2 odst. 1 písm. f)], nebo

- je výrobkem plnící funkci stavby, včetně základových konstrukcí pro ně [příloha č. 2 odst. 1 písm. j)], nebo
- je stavbou zařízení staveniště [příloha č. 2 odst. 1 písm. f)],

může stavebník provádět a odstraňovat svépomocí, pokud zajistí stavební dozor, není-li pro takovou činnost sám odborně způsobilý (§ 159 odst. 2 a 3 stavebního zákona). U přístřešků, v nichž je obsažen azbest, musí stavebník zajistit odborné vedení odstraňování stavby stavbyvedoucím.

Ostatní přístřešky musí být prováděny a odstraňovány stavebním podnikatelem, který zabezpečí odborné vedení provádění nebo odstraňování stavby stavbyvedoucím.

Kolaudace přístřešku

Pokud provedení přístřešku nevyžadovalo povolení, nevyžaduje jeho užívání kolaudaci (§ 230 odst. 1 stavebního zákona).

Kolaudační rozhodnutí nevyžaduje dále přístřešek, který byl povolen, ale splňuje parametry jednoduché stavby uvedené v příloze č. 2 ke stavebnímu zákonu (§ 230 odst. 2 stavebního zákona). Takový přístřešek lze užívat ihned po dokončení, a to pouze v souladu s účelem vymezeným v povolení stavby (§ 230 odst. 3 stavebního zákona).

Ostatní přístřešky lze užívat jen na základě kolaudačního rozhodnutí a jen k účelu vymezenému v tomto rozhodnutí.

4. Závěr

Pergoly se používaly již v dávných starověkých zahradách. Pergola vždy sloužila jako podpora pro pnutí popínavých rostlin a uplatňuje se též v dnešních zahradách. Pergoly mohou stát samostatně nebo jsou připojené k jiným stavbám, mohou také spojovat dvě od sebe oddělené stavby v zahradě případně různé části zahrady, lemovat cesty a vytvářet zelené tunely - loubí. **Pergola je prvkem zahradní architektury, a proto nepodléhá posuzování podle stavebního zákona.**

Pokud je nutné zajistit ochranu před deštěm nebo sněhem, je vhodnější zvolit funkční přístřešek nebo zahradní altán než pergolu porostlou popínavými rostlinami, jejíž schopnost čelit povětrnostním vlivům je závislá na hustotě olistění. **Přístřešek není pergola!** Přístřešek musí být již od prvopočátku dimenzován pro zastřešení, zatížení sněhem a namáhání větrem. **Přístřešek je stavbou ve smyslu stavebního zákona a podléhá posuzování podle stavebního zákona.**